

ანგლიციზმების სტრუქტურული თავისებურება გერმანული პრესის
მაგალითებზე

თეონა ნიჟარაძე, ნინო შარაშენიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

e-mail: ninisharashenidze@yahoo.com; nisharadseteona@yahoo.com

<https://doi.org/10.52340/lac.2022.804>

ენა მუდმივ ცვლილებებს განიცდის, რაც გლობალიზაციის პროცესის დროს განსაკუთრებით ნათლად ჩანს. გამომდინარე იქიდან, რომ ენის სხვა ასპექტებთან შედარებით ლექსიკა ყველაზე დინამიკური ნაწილია, ის უფრო სწრაფად იცვლება. ბოლო წლებში გერმანულ ენაში აღმოცენდა მთელი რიგი სიტყვები, რომელთა წარმოშობა ინგლისურ ენაში უნდა ვეძებოთ. ანგლიციზმები გამოირჩევა არა მარტო სტრუქტურული, არამედ ფონეტიკური მრავალფეროვნებითაც.

ანგლიციზმების გავრცელების შესახებ არსებობს ლინგვისტა განსხვავებული შეხედულებები. ენათმეცნიერთა ერთი ნაწილის თანახმად, ანგლიციზმების შემოსვლა ენის ცვლილების შემადგენელი ნაწილია, რომლის მეშვეობითაც კომუნიკაციური შესაძლებლობები იზრდება და ენის ლექსიკური ფონდი უფრო მრავალფეროვანი ხდება. მათი მოსაზრებით, ანგლიციზმების რაოდენობის ზრდა გლობალიზაციის შედეგია და მას წინ არ უნდა აღუდგნენ, რადგან ენა ამ პროცესს თვითონვე დაარეგულირებს. ლინგვისტა მეორე ნაწილს მიაჩნია, რომ ანგლიციზმების შემოსვლა უარყოფით ზეგავლენას იქონიებს გერმანულზე და ენიდან განდევნის მრავალ გერმანულ ლექსემას. [შდრ. ნიჟარაძე 2015: 342] მათი აზრით, ანგლიციზმები გერმანულში იმდენად ჩვეულებრივი მოვლენა გახდა, რომ ის შეიძლება ითქვას, გერმანულ-ინგლისური ენების ნაზავად იქცა. ანგლიციზმებმა მოიცვა თითქმის ყველა სფერო: ეკონომიკა, ახალი ტექნოლოგიები, პრესა, ტელევიზია, ახალგაზრდების ენა და ა.შ. „Die englische Sprache breitet sich in Deutschland mit solch einer halsbrecherischen Geschwindigkeit aus, dass man sich fast fragen muss, ob es sich lohnt weiterhin Deutsch zu lernen.“ [Bartzsch 2007: 7]

გერმანული ენის სიწმინდის დასაცავად გერმანიაში 1997 წელს შეიქმნა საზოგადოება Der Verein *Deutsche Sprache*, რომელიც ცდილობს შეაჩეროს ანგლიციზმების შემოსვლის პროცესი, რადგან მისი აზრით, „Denglisch ist die Sprache der Zurückgebliebenen, der Möchte-gern-Erfolgreichen, der Nachmacher und Verlierer.[...] Denglischsprecher laufen wie mit einem Pickel auf der Nase durch die Gegend, die meisten haben es nur noch nicht gemerkt.“ [Krämer, Gwenzadse 2009: 64] აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამ საზოგადოების წარმომადგენლები ანგლიციზმებს სრულიად არ უარყოფენ. ამასთან დაკავშირებით საზოგადოების დამაარსებელი გამოთქვამს შემდეგ მოსაზრებას „Ich selbst nutze in meinen Vorlesungen sogar dann englische Wörter, wenn es deutsche

dafür gibt, aber wenn die englischen halt kürzer sind. [...] Wenn es knackiger ist und eine Lücke füllt, habe ich keine Berührungsängste.“ [Krämer, Gwenzadse 2009: 64] ენის დამცველთა საზოგადოება მრავალი ღონისძიებით ცდილობს გერმანული შეინარჩუნოს კულტურის ენად. [შდრ. ნიჟარაძე 2015: 343]

თავდაპირველად უპრიანი იქნება განვმარტოთ ტერმინი „ანგლიციზმი“. მეცლერის ლექსიკონის ავტორები განსაზღვრავენ მას როგორც ბრიტანული ინგლისურიდან აღებულ ან ნასესხებ ლექსიკურ, იდიომატურ ან სინტაქსურ ერთეულებს: „Anglizismus ist aus dem britischen Englisch in eine andere Sprache übernommene bzw. entlehnte lexikalische, idiomatische oder syntaktische Einheit [Metzler Lexikon Sprache 2000 : 44]. 3. ბუსმანი აღნიშნავს ასევე ისეთ მოვლენას, რომელსაც გერმანელები უწოდებენ „Denglisch“, როდესაც ინგლისური სიტყვები დაირთავენ გერმანულ აფიქსებს, რომელთა პარადიგმა ექვემდებარება გერმანული ენის გრამატიკის კანონებს, მაგ.: anklicken (დაწკაპუნება), recyceln (გადამუშავება), einchecken (დარეგისტრირება) [Bußmann 2002 : 81-82]. ანგლიციზმების გავრცელება გერმანულ ენაში სხვადასხვა მიზეზით ხდება. იგი შეიძლება ატარებდეს ლინგვისტურ ხასიათს, როდესაც, მაგალითად, ენას არ გააჩნდა საკუთრი სიტყვა ამა თუ იმ მოვლენის ასაღწერად და ამ ლაკუნას ანგლიციზმი ავსებს. ექსტრალინგვისტური მიზეზების რიცხვს განეკუთვნება ახალი ტენდენციების განვითარება საზოგადოების ფარგლებში. ასე, მაგალითად, მთელი რიგი ანგლიციზმების აღმოცენება უკავშირდება კომპიუტერული ტექნიკის განვითარებას: der Computer (კომპიუტერი), downloaden (ჩამოტვირთვა), scannen (სკანირება), scrollen (საიტის გვერდიდან გვერდზე გადასვლა) და ა.შ.; საქმიან სფეროს: das Business (კომერციული მოღვაწეობა), die City (დიდი ქალაქის საქმიანი ცენტრი), der Manager (მენეჯერი), das Team (გუნდი), der Discounter (დაბალი ფასების მქონე მაღაზიების მფლობელი) და ა. შ.; ყოველდღიურ ცხოვრებას: shoppen (საყიდლებზე წასვლა), cool (მაგარი, ძალიან კარგი), die Party (წვეულება).

ანგლიციზმები გერმანულ ენაში ხშირად ვრცელდება ნასესხები სიტყვების სახით. სიტყვათა ამ კატეგორიას განეკუთვნება ისეთი ლექსიკური ერთეული, რომელიც ერთი ენიდან მეორეში გადასვლისას ფონეტიკურ, ორთოგრაფიულ და პარადიგმატულ ინტეგრაციას ახერხებს: „Lehnwort im engeren Sinn: im Unterschied zum Fremdwort solche Entlehnungen einer Sprache A aus einer Sprache B, die sich in Lautung, Schriftbild und Flexion vollständig an die Sprache A angeglichen haben [Bußmann 2002 : 398]. ნასესხები სიტყვები წარმოადგენენ ფრიად გავრცელებულ მოვლენას გერმანულ ენაში. განვიხილოთ რამდენიმე მაგალითი:

(1) Ein Betriebswirt aus Düsseldorf sah sich unlängst in New York nach **Jobs** um. [Spiegel 2008, N21 : 53]

ინჟინერ ეკონომისტი დუსელდორფიდან ცოტა ხნის წინ ნიუიორკში **სამსახურს** ეძებდა. არსებითი სახელი der Job (სამსახური), ისევე როგორც მისგან ნაწარმოები ზმნა jobben (მუშაობა) უკვე დიდი ხანია დამკვიდრებული გერმანულ ლექსიკაში.

(2) Er selbst sagt, es handle sich um „**einen Braindrain**, der für **die türkische Community** in Deutschland fatal ist.“ [Spiegel 2008, N21 : 53]

ის თავად ამბობს, რომ საუბარია „ტვინის გადინებაზე, რომელიც გერმანიაში თურქული საზოგადოებისთვის ფატალურია.

(3) Jeden Tag die **cleverste** Route. [Spiegel 2008, N21 : 59]

ყოველ დღე ყველაზე ჭკვიანი მარშრუტი.

როგორც ვხედავთ, ამ სარეკლამო სტატიის სათაურში გამოყენებული სიტყვა cleverste (ყველაზე ჭკვიანი) წარმოადგენს ნასესხები სიტყვის clever აღმატებით ხარისხს, რაც მოწმობს ამ სიტყვის სრულ ინტეგრირებას პარადიგმატული თვალსაზრისით.

(4) Der von der Stadtparkasse **suspendierte** Humme streitet die Annahme an. [Spiegel 2008, N21 : 49]

ქალაქის შემნახველ სალაროში **სამსახურიდან გათავისუფლებული** ჰუმე ანაბრის მიღებას უარყოფს.

აქაც ნასესხებმა სიტყვამ suspend (გათავისუფლება, მოხსნა) მიიღო გერმანული ზმნისთვის დამახასიათებელი აფიქსი -ieren: suspendieren და ამით საბოლოო ინტეგრაცია განიცადა.

ანგლიციზმები ასევე კომპოზიტების ფორმით გვევლინება, კომპოზიტი არის რთული შედგენილი სიტყვა, რომელიც სულ მცირე ორი მორფემისგან შედგება: „Komposita sind Zusammensetzungen aus mindestens zwei freien Morphemen“ [Metzler Lexikon Sprache 2000 : 361]. მორფემები შეიძლება იქნეს შერწყმული ან, როგორც ეს ხშირად ხდება, დეფისით გამოიყოფა. აუცილებელი არაა, რომ კომპოზიტი ანგლიციზმი მხოლოდ ინგლისურ მორფემებს შეიცავდეს, იგი ჰიბრიდულიც შეიძლება იქნეს:

(5)Über den Seeweg wird das Kokain von kolumbianischen **Drogendealern in Speed-Booten** nach Mexiko geschmuggelt. [Spiegel 2008, N21 : 67]

ზღვით ჩქაროსნულ ნაგებში კოლუმბიელ **ნარკოდირებს** კონტრაბანდით გააქვთ კოკაინი მექსიკაში.

ამ მაგალითში გავქვს ორი კომპოზიტი, რომელთაგან თითოეული ორი მორფემისგან შედგება, სადაც der Drogendealer იწყება გერმანული არსებითი სახელით და სრულდება ანგლიციზმით, ხოლო das Speed-Boot პირუკუ.

შემდეგი ორი მაგალითი სარეკლამო ტექსტის სათაურს წარმოადგენს:

(6) Finanziell in **Topform** mit dem Sprakassen-Finanzkonzept. [Spiegel 2008, N21: 143]

ფინანსურად **საუკეთესო ფორმა** შემნახველი სალაროს ფინანსური კონცეფციით.

(7) Jetzt den SPIEGEL empfehlen und aus 14 **Top-Prämien** wählen! [Spiegel 2008, N21 : 148-149]

ახლა შპიგელს გაუწიეთ რეკომენდაცია და 14 **საუკეთესო პრიზიდან** გააკეთეთ არჩევანი!

ბოლო ორი მაგალითი საინტერესოა იმით, რომ ორივე კომპოზიტის პირველი ნაწილი არის სიტყვა top (უმაღლესი, მწერვალი), თუმცა პირველ მაგალითში ის ერწყმის არსებით სახელს Topform, ხოლო მეორეში გამოეყოფა მას დეფისით Top-Prämien, რაც გამოწვეულია იმით, რომ უშუალოდ მის გვერდით მდგომი მორფემა ასევე P ასო-ბგერით იწყება.

ეგზოტიზმი არის გარკვეული კულტურუსითვის ან საზოგადოებისთვის დამახასიათებელი სიტყვა, რომელიც გადადის სხვა ენაში თარგმანის გარეშე „Exotismus: Entlehnung, die in der Quellsprache einen für die betreffende Kultur bzw. Gesellschaft spezifischen Gegenstand oder Sachverhalt bezeichnet und daher unübersetzt in andere Sprachen übernommen wird“ [Metzler Lexikon Sprache 2000 : 199]. მაგალითად: die Lady (ლედი), die Queen (დედოფალი), das Pentagon (პენტაგონი) და მისთ.

(8) Die Kriminellen machen weltweit einen jährlichen Umsatz von ungefähr 28 Milliarden **Dollar**.

[Spiegel 2008, N21 : 54]

დამნაშავეთა კაპიტალის ბრუნვა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ყოველწლიურად დაახლოებით 28 მილიარდ **დოლარს** წარმოადგენს.

მოყვანილ მაგალითში ეგზოტიზმის როლში გამოდის აშშ-ს ფულის ერთეული დოლარი.

(9) Sie wurden hofiert in Düsseldorf [...] wie **Hollywood-Stars**. [Spiegel 2008, N21 : 49]

დუსელდორფში [...] მათ **ჰოლივუდის ვარსკვლავებივით** სცემდნენ პატივს.

ამ შემთხვევაში გამოყენებულია ეგზოტიზმი **ჰოლივუდის ვარსკვლავები**.

ანგლიციზმის საინტერესო მაგალითს წარმოადგენს ე. წ. ფსევდოანგლიციზმი, რომელსაც ქ. მ. ზივერი განსაზღვრავს, როგორც გერმანულ ენაში არსებულ სიტყვას, რომელიც თავისი ორთოგრაფიითა და ჟღერადობით ინგლისურიდან შემოსულს ჰგავს, თუმცა სულ სხვა მნიშვნელობას ატარებს: **Pseudoanglizismus** (auch: **Scheinanglizismus**), Wort der deutschen Sprache, das aus dem Englischen zu kommen scheint und in Form (Schreibweise) und Lautung sich an die englische Sprache anlehnt, das im engl. Sprachraum aber unbekannt ist oder eine andere Bedeutung trägt.“ ამგვარი სიტყვების ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული მაგალითია არსებითი სახელი das Handy (მობილური ტელეფონი), იმ დროს, როდესაც ინგლისურში handy “მოსახერხებელს“ ნიშნავს: „convenient to handle or use [...] clever with the hands [The Concise Oxford Dictionary of Currant English 1982 : 452].

(10)Es singt. Es surft. Es spielt. Es fotografiert. Und trotzdem ist es nur **ein Handy**. [Focus 2002, N47 : 95].

ის მღერის. ის მოგზაურობს ინტერნეტში. ის იღებს ფოტოებს. და მიუხედავად ამისა ის მხოლოდ **მობილური ტელეფონია**.

საკმაოდ თავისებურია ასევე გამოთქმა public viewing, რაც გერმანულში დიდ ეკრანზე პირდაპირ ეთერში რაიმე გადაცემის (ძირითადად სპორტულის) ერთობლივად ნახვას ნიშნავს: „gemeinsames Sichansehen von auf Großbildleinwänden im Freien live übertragenen [Sport]veranstaltungen“, ხოლო ინგლისურ ენაში public viewing ამ მნიშვნელობას არ ატარებს.

(11)Bei der Weltmeisterschaft vor zwei Jahren ist das gemeinschaftliche Fußballschauen zum Massenphänomen geworden. Seither gibt es sogar einen neuen Begriff für die öffentliche Übertragung von Großereignissen: „**Public Viewing**“. [FAZ.NET 2008 : 1]

ორი წლის წინ მსოფლიო ჩემპიონატის დროს საფეხბურთო მატჩის ერთობლივი ყურება მასობრივ ფენომენად იქცა. ამ დროიდან მნიშვნელოვანი მოვლენების საჯარო ტრანსლაციის აღსანიშნავად არსებობს ახალი ტერმინი „**ტრანსლაციის საჯარო ყურება**.“

აღსანიშნავია, რომ ბოლო ორი მაგალითის გარდა ყველა დანარჩენი აღებულია ჟურნალ „შპიგელის“ მხოლოდ ერთი ნომრიდან. ჩვენი აზრით, თვით ეს ფაქტი მოწმობს იმას, თუ როდენ გავრცელებულია ანგლიციზმები გერმანულ ენაში.

ანგლიციზმების გერმანულ ენაში მოხვედრისას ხდება მათი გაგერმანულება, „ზოგიერთი ინარჩუნებს ინგლისური სიტყვის ფორმასა და მნიშვნელობას, ანუ სესხების დროს ხდება ფონეტიკური და გრამატიკული სუბსტიტუცია, ჩანაცვლება - ენობრივი ერთეული იძენს ნაწილობრივ ახალ გამოხატულებასა და შინაარსს. ნასესხობა მიესადაგება მსესხებელი ენის სისტემას ზოგჯერ იმდენად, რომ ზოგჯერ მისი უცხოური წარმომავლობა შეიძლება დადგინდეს მხოლოდ ეტიმოლოგიური ანალიზის შედეგად. ნასესხები ენობრივი ერთეულის ადაპტაციის, ანუ მსესხებელი ენის სისტემისადმი შეგუების, მისადაგების ხარისხს განსაზღვრავს ამ ერთეულის ხმარების სიხშირე და ზოგიერთი სხვა ფაქტორი.“ [გამყრელიძე 2003: 389]

ანგლიციზმების ინტეგრაცია გერმანულ ენაში იმითაც გამოიხატება, რომ ანგლიციზმი გერმანული არსებითი სახელების წარმოების წესებს ექვემდებარება. ამ შემთხვევაში სქესის განმსაზღვრელი გახლავთ სემანტიკა.

მარიონ შულტე-ბექჰაუზენი გვამღევეს 5 კრიტერიუმს არსებითი სახელის სქესის მინიჭებასთან დაკავშირებით. [Schulte-Beckhausen 2002: 41]:

ნასესხები სიტყვები, რომლებიც სულიერ არსებით სახელებს გამოხატავენ, ღებულობენ არტიკლს ბიოლოგიური სქესის მიხედვით. მაგ. der King (მეფე), die Queen (დედოფალი).

(12) Lindner ist in diesem Theater **der King** of Comedy. [[Die Zeit, 17.09.2017, Nr. 38](#)]

ლინდნერი ამ თეატრში კომედიის მეფეა.

(13) Verneigt euch, **die Queen** ist im Gebäude! [Die Zeit, 26.10.2017, Nr. 44]

ქედი მოიხარეთ, დედოფალი შენობაშია!

ნასესხები სიტყვები, რომელთა სუფიქსიც გერმანულს ემთხვევა, მიიღებენ შესაბამისი გერმანული სიტყვის არტიკლს. ყველაზე დიდ ჯგუფს ქმნის -er-ზე დაბოლოებული მამრობითი სქესის არტიკლები, რომლებიც როგორც სულიერ ასევე უსულო საგნებსაც აღნიშნავენ. მაგ.: der Trainer (ტრენერი), der Gangster (განგსტერი), der Scanner (სკანერი), der Toaster (ტოსტერი). სიტყვები, რომლებიც -or, -ik, -ist und -ster-ზე ბოლოვდებიან მამრობითი სქესისაა: der Reaktor (რეაქტორი), der Tourist (ტურისტი). მდედრობითი სქესი ენიჭებათ სიტყვებს, რომლებიც ბოლოვდებიან -ity, -ion, -ness და -ship მაგ. die Fitness (ფიტნესი), die Location (ლოკაცია), die Township (თაუნშიპი). არსებითი სახელები სუფიქსებით -ing და -ment საშუალო სქესისაა. მაგ. das Establishment (ისტებლიშმენტი), das Marketing (მარკეტინგი).

თუკი ნასესხები სიტყვა წარმოთქმით ემსგავსება გერმანულს, ის შესაბამისი გერმანული სიტყვის სქესით აღინიშნება: die Show-die Schau. [Schulte-Beckhausen 2002: 41]

(14) Die Show machte ihn und seine Firma binnen weniger Monate berühmt. [Die Zeit, 27.11.2017, Nr. 48]

რამდენიმე თვის განმავლობაში შოუმ ის და მისი ფირმა ცნობილი გახადა.

თუკი ნასესხები სიტყვა ორთოგრაფიით ემსგავსება გერმანულს, ის შესაბამისი გერმანული სიტყვის სქესით აღინიშნება: die Map (რუკა) – die Mappe (საქაღალდე).

ნასესხები არსებითი სახელები, რომელთაც სქესის განმსაზღვრელი ფორმალური მარკერები არ გააჩნიათ, აღნიშნებიან მსგავსი შინაარსის გერმანული სიტყვების სქესის მიხედვით: der Service – der Dienst (მომსახურება), die Band – die Gruppe (ჯგუფი), die Story – die Geschichte (ამბავი), das Girl – das Mädchen (გოგონა). [Schulte-Beckhausen 2002: 41]

გერმანული ენის შემსავლელთათვის განსაკუთრებულ სირთულეს ქმნის ისეთი ანგლიციზმები, რომელთაც ორგვარი ფორმა გააჩნიათ. იქნება ეს ფონეტიკური სახესხვაობა: მაგ. Baby ['be:bi], ['beɪbi] (ჩვილი), ორთოგრაფიული: მაგ. Club/Klub (კლუბი), თუ გრამატიკული, მაგ. მრავლობითი რიცხის წარმოება: Cent შეიძლება მრავლობითში იგივე ფორმით შეგვხვდეს, ან -s დაერთოს. ან კიდევ, ანგლიციზმი Toast მრავლობითს აწარმოებს -s ან -e დაბოლოების დართვით. ორგვარი ფორმები გვხვდება ასევე ზმნის ძირითადი ფორმების წარმოების დროს. მაგ. downgeloadet ან gedaownloadet (ჩამოტვირთვა). ამგვარი ფორმები ენაში აღნიშნება ტერმინით „sprachliche Zweifelsfälle.“ გერმანული ენის შემსწავლელს განსაკუთრებით აბნევს არსებითი სახელის ორგვარი სქესის არსებობა. მაგ. ინგლისურ ნასესხებ სიტყვას Smiley (ემოტიკონი) ორგვარი სქესი გააჩნია: მამრობითი და საშუალო. ამგვარი ვითარება გვაქვს შემდეგ ანგლიციზმებში: die E-Mail – das E-Mail (ელექტრონული ფოსტა); das Pub – der Pub (პაბი); der Event – das Event (ღონისძიება); der Soccer – das Soccer (ფეხბურთი); die Feature – das Feature (თავისებურება); der Ranway – das Ranway (ასაფრენი ზოლი), der Poster – das Poster (პლაკატი) ლექსიკონებშიც აღნიშნულ არსებით სახელებთან ორი სქესია მოცემული. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ნასესხებ არსებით სახელთა სქესის მერყეობა ხშირ შემთხვევას არ წარმოადგენს. [Antomo/ Leyendecker 2019: 389]

ისმის შეკითხვა: რა განაპირობებს ანგლიციზმთა სქესის მერყეობას? მაგალითისთვის ავიღოთ სიტყვა Soccer. სემანტიკური ანალოგიის მიხედვით მას უკავშირებენ სიტყვას das Fußballspiel და მიაკუთვნებენ საშუალო სქესს. მეორე მხრივ, აღნიშნული ანგლიციზმი მთავრდება -er სუფიქსზე და ამის გამო მიაწერენ მამრობით სქესს. იგივე ვითარება გვაქვს ანგლიციზმთან – Feature (დამახასიათებელი ნიშანი) დაკავშირებით. დაბოლოების მიხედვით მას მდედრობითი სქესის არტიკლით აღნიშნავენ, ხოლო ზოგიერთი ითვალისწინებს სემანტიკურ ანალოგიას, აკავშირებს რა გერმანულ სიტყვა Merkmal, რაც ნიშნავს დამახასიათებელ ნიშანს, მიაწერს მას საშუალო სქესს. [იქვე : 390] ამგვარ მოვლენებს ყურადღება უნდა მივაქციოთ გერმანული ენის სწავლების დროს, მაგრამ შედარებით უფრო მაღალ საფეხურზე. სამწუხაროდ, სასწავლო წიგნებში აღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული არ არის. სწავლების დროს უპრიანია გამოვიყენოთ ინდუქციური მეთოდი. თავდაპირველად არ ვაძლევთ წესს, არამედ მხოლოდ მაგალითებს და მათზე დაკვირვებით ენის შემსწავლელები თვითონ უნდა მიხვდნენ, თუ რა პრინციპით აღნიშნება ესა თუ ის ანგლიციზმი შესაბამისი არტიკლით, ან ადგენს, თუ რის საფუძველზე გააჩნია ანგლიციზმს შესაბამისი სქესი. დასასრულს, სტუდენტმა თვითონ უნდა შეძლოს გრამატიკული წესის ჩამოყალიბება. შემდგომ, შესაძლებელია მას მივცეთ სხვადასხვა სახის დავალებები. მაგალითად, ვაწვდით ანგლიციზმთა სიას და ვთხოვთ, რომ დუდენში დაძებნონ მათი არტიკლები. ისინი აღმოაჩენენ, რომ ზოგ ანგლიციზმს ერთი და ზოგს ორი არტიკლი აღნიშნებათ. არტიკლების დადგენის შემდეგ სტუდენტები ეძებენ დასაბუთებას,

თუ რის საფუძველზე მიეწერებათ მათ ესა თუ ის არტიკლი. შესაძლებელია, ასევე სტუდენტებს გავაკეთებინოთ ცხრილი, სადაც აღნიშნული იქნება სქესი, ანგლიციზმი და შესაბამისი გერმანული სიტყვა ან სუფიქსი, რომლის საფუძველზეც აღნიშნულ ნასესხებ სიტყვას მიენიჭა სქესი.

ემპირიული მასალის ანალიზის საფუძველზე შეგვიძლია გავაკეთოთ შემდეგი დასკვნები:

– ანგლიციზმი წარმოადგენს გერმანული პრესის საკმაოდ გავრცელებულ ენობრივ ფენომენს;

– გერმანულ ენაში საკუთრივი ანგლიციზმების გარდა არსებობს ე. წ. ფსევდოანგლიციზმები, რომელთა მნიშვნელობა ფრიად განსხვავდება ლექსიკური ერთეულის სემანტიკისაგან ინგლისური ენის ფარგლებში;

– სტრუქტურული თვალსაზრისით ანგლიციზმი შეიძლება შეიცავდეს არა მარტო ინგლისურ, არამედ გერმანულ მორფემასაც;

– სიტყვაწარმოების დროს ინგლისური მორფემა დგება როგორც გერმანული მორფემის წინ, ასევე მის შემდეგ;

– გერმანულში ინტეგრირების დროს ანგლიციზმი სრულიად ექვემდებარება გერმანულ გრამატიკულ პარადიგმებს;

– გერმანულ ენაში ინგლისური წარმოშობის არსებით სახელი (სულიერი თუ უსულო) ყოველთვის იძენს გრამატიკულ სქესს.

– ინგლისური წარმომავლობის არსებით სახელებზე სქესის განსაზღვრა ხდება ბიოლოგიური სქესის, სუფიქსის, შესაბამისი გერმანული არსებითი სახელის სემანტიკური ანალოგიის, მსგავსი ორთოგრაფიის ან წარმოთქმის საფუძველზე.

– არსებითი სახელის სქესის მერყეობას განაპირობებს ის ფაქტი, რომ ერთსა და იმავე სიტყვას ერთი მხრივ, სუფიქსის მიხედვით მიაწერენ სქესს, ხოლო მეორე მხრივ, ითვალისწინებენ სემანტიკური ანალოგიის პრინციპს.

ბიბლიოგრაფია:

1. გამყრელიძე თ., კიკნაძე ზ., შადური ი., შენგელაია ნ. (2003): თეორიული ენათმეცნიერების კურსი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. თბილისი.
2. ნიჟარაძე თ. (2015): თანამედროვე გერმანული ენის განვითარების ტენდენციები. "თანამედროვე ინტერდისციპლინარში და ჰუმანიტარული აზროვნება". წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი. ქუთაისი.
3. Antomo M., Leyendecker S. (2019): Der oder das Smiley? Genusschwankungen bei Anglizismen als Gegenstand im Deutschunterricht. In: Schmitt E. Szczepaniak R. Vieregge A. Germanistische Linguistik. Georg Olms Verlag. Lildesheim.
4. Bußmann H. (2002): Lexikon der Sprachwissenschaft. Alfred Kröner Verlag. Tübingen.
5. Der Spiegel (2008): N21.
6. Die Zeit (2017): N38.
7. Die Zeit (2017): N44.
8. Die Zeit (2017): N48.
9. Die Zeit online <https://www.dwds.de> (abgerufen 20.02.2022).
10. Duden Wörterbuch https://www.duden.de/rechtsschreibung/Public_Viewing (abgerufen 21.02.2022).

11. FAZ.NET. Frankfurter Allgemeine Zeitung (2008): 6. Juni <https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/frankfurt/public-viewing-in-der-region-gemeinsam-jubeln-gemeinsam-leiden-1536774.html> (abgerufen 25.02.2022).
12. Focus /Das moderne Nachrichtenmagazin (2002): N47.
13. Gwenzadse, Msia (2009): Germanistische Linguistik im Überblick. Petite. Tbilissi.
14. Metzler Lexikon Sprache. (2000): Hrsg. von Glück H., zweite, überarbeitete und erweiterte Auflage. Stuttgart/Weimar.
15. Siever Ch. M. Kleines linguistisches Wörterbuch <https://www.mediensprache.net/de/basis/lexikon/?qu=Pseudoanglizismus> (abgerufen 23.02.2022).
16. Schulte-Beckhausen, M. (2002): Genussschwankung bei englischen, französischen, italienischen und spanischen Lehnwörtern im Deutschen. Eine Untersuchung auf der Grundlage deutscher Wörterbücher seit 1945. Lang. Frankfurt am Main.
17. The Concise Oxford Dictionary of Current English (1982): seventh Edition. Edited by J. B. Sykes. Oxford University Press. New York.
18. Wörterbuch überflüssiger Anglizismen. (2007): Hrg.von Bartzsch, Rudolf/Pogarell, Reiner/Schröder, Markus. 7. Auflage. IFB Verlag. Paderborn.

Teona Nizharadze, Nino Sharashenidze
Akaki Tsereteli state University

Features of the Structure of Anglicisms on the Example of the German Press

Abstact

A language changes constantly, that is especially noticeable in the process of globalization. As vocabulary is the most dynamic aspect of the language, it changes fastest of all.

Recently a number of words have appeared in the German language and their origin should be sought in the English language.

There are not only structural but phonetic varieties of Anglicisms as well. The article discusses the definition of Anglicisms , their structural features fluctuation of grammatical gender and integration factors, one of which is submitting Anglicisms to the rules of German word formation. Is this case semantics define the gender. Empirical material is taken from German newspapers and magazines.